

COVID-19 käitumisjuhised kaubandusettevõtetele

- COVID-19 on viirusnakkus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt kontaktis nakkusohtliku inimesega, kellel on nakkusele iseloomulikud sümptomid. Viirus võib levida ka saastunud pindadelt. Saastunud pindadel soodsatel tingimustel säilib viirus kuni 3 päeva, kuid hävineb puhastamisel ja desinfitseerimisel.
- Vabariigi Valitsus kuulutas 12. märtsil 2020. a korraldusega nr 76 „Eriolukorra väljakuulutamise Eesti Vabariigi haldusterritooriumil“ kogu Eesti Vabariigi territooriumil välja eriolukorra seoses COVID-19 pandeemilise levikuga maailmas ja sellest tingitud massilise nakatumise ohuga Eestis
- Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 22 lg 5 järgselt töötab Terviseamet välja Eestis varem mitteesinenud nakkushaiguse tõrje meetmed ning teavitab neist asjassepuutuvaid isikuid.

Siseõhu kvaliteet

- Ventilatsioonisüsteem peab hoone kasutusvälisel ajal töötama vähemalt 40 protsendilisel. Vähendatud tootlikkusel töötav ventilatsioonisüsteem lülitatakse maksimaalsele projekteeritud tootlikkusele vähemalt kaks tundi enne hoone kasutamist.
- Ventilatsioonisüsteemi võib vähendatud tootlikkusele tagasi lülitada kaks tundi pärast hoone kasutamist.
- Vannitoa ja tualettruumi väljatõmbeventilatsioon peab töötama pidevalt maksimaalsel projekteeritud tootlikkusel.
- Hoones, kus puudub ventilatsioonisüsteem või see ei toimi, tuleb ruume intensiivselt tuulutada.
- Hoonepõhine tagastusõhuga ventilatsioonisüsteem lülitatakse täielikult ümber välisõhule, sulgedes selleks tagastusõhuklapid ja avades värskeõhuklapid.
- Ruumpõhine ringlusõhuga jahutus- või kütteseade lülitatakse välja. Juhul kui seadet ei ole võimalik välja lülitada või see on vajalik ruumi temperatuuri tagamiseks, hoitakse see käigus ja tagatakse pidev õhuvool läbi seadme.
- [Avalike hoonete ventileerimise ja tuulutamise nõuded eriolukorras.](#)

Pindade ja ruumide puhtus

- Pöörake tavapärasest enam tähelepanu ruumide ja pindade puhastamisele (sealjuures ka taaraautomaadid ja nende ümbrus, pingid jm sagedasti kasutatavad kohad).
- Mööblit, riuleid, radiaatoreid puhastada vähemalt kaks korda nädalas.
- Igapäevaselt puhastada ja desinfitseerida tualettruumi sisustus ja pinnad.
- Puhastage ja desinfitseerige kõiki sagedasti puudutatavaid ja toiduga kokku puutuvaid pindu (sh müügilette) tavapärasest sagedamini.
- Pöörake tavapärasest enam tähelepanu iseteeninduspultide ja -kassade, ostukärude ja -korvide, kaalude jms puhastamissagedusele. Neid tuleks puhastada päeva jooksul korduvalt.
- Järgige puhastusvahendite tootja avaldatud kasutusjuhendit. Koostage vastavalt tootele puhastusgraafikud koos sagedusega erinevatele pindadele.
- Kõik võimalikud viirusega saastunud jäätmed (sh isikukaitsevahendid) hoiustada teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- [Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitused.](#)

Töökorraldus

- Lubada kaugtööle kõik töötajad, kelle tööiseloom seda võimaldab.
- Võimalusel vähendada töötundide arvu.
- korraldada töökoht nii, et töötajad oleksid teineteisest ja klientidest vähemalt 2 m kaugusel. Vähendada lähedasi sotsiaalseid kontakte töötajate ning töötajate ja klientide vahel.
- Võimalusel vähendada ühes vahetuses töötavate töötajate arvu.
- Koosolekuid pidada sidevahendite kaudu. Kui see pole võimalik, siis:
 - Peaksid koosolekul osalejad viibima üksteisest vähemalt 2 m kaugusel. Vältida kätlemist jmt otseseid kontakte.
 - Koosolekul viibijad peaksid järgima head respiratoorset ja kätehügieeni.
 - Koosoleku kestvus peaks olema võimalikul lühike.
- Võimalusel korraldage töö ühes vahetuses või vahetuste üleandmine nii, et erinevate vahetuste töötajad üksteisega kokku ei puutuks.
- Võimalusel korraldage graafik nii, et vahetuste koosseis oleks võimalikul muutumatu. St töötajate lähikontaktsete ring oleks võimalikult muutumatu.

Toiduohutus

- Korraldage ringi valmistoidu iseteeninduslettide kasutus, pakendage võimalusel lahtist valmistoitu müügikohas tarbija jaoks ette.
- Pakkuge valmistoitu ainult pakendatuna (nt saiakesed, vorstid, kommid, küpsised, pähklid, salat jms), korraldage pakendamine selliselt, et see toimuks eraldi ruumis või 2 meetrit klientide liikumisteest eemal. Veenduge, et ühekordsed pakendid (nt kohvitopsid) ei oleks klientidele vabalt kättesaadavad.
- Järgige tavapäraseid toidukäitlemise nõudeid.
- Tagage, et kõik toitu käitlevad töötajad on läbinud piisava toiduhügieenialase koolituse.
- Ärge korraldage toidu degusteerimisi ja teiste toodete tutvustamisi.
- Puhastage ja desinfitseerige kõiki sagedasti puudutatavaid ja toiduga kokku puutuvaid pindu (sh müügilette) tavapärasest sagedamini.
- Kõigile teistele kohapeal teenust osutavatele isikutele (nt seadmete paigaldajad, remontijad) tagage koheselt kätepesu ja desinfitseerimise võimalused.

Klientide ohutus

- Paluge klientidel hoida üksteisest minimaalselt 2 meetrit distantsi.
- Võimalusel lugege sisse teavitus ning teavitage läbi kõlarite, et inimesed hoiaksid distantsi minimaalselt 2 meetrit (sh kassajärjekordades) ning vähendaksid kaupade puudutamist.
- Tagage klientidele võimalused käte desinfitseerimiseks ja pesuks.
- Asetage käte desinfitseerimisvahendid klientide liikumisteedele nähtavasse kohta. Kindlasti peaksid desinfitseerimisvahendid olema sisenemise ja väljumise kohas.
- Paigaldage vastavad piltjuhised desinfitseerimis- ja pesukohtade juurde.
- E-poe olemasolul soodustage selle kasutamist.
- Korraldage kassade töö nii, et klientidel oleks järjekorras võimalik hoida distantsi minimaalselt 2 meetrit ning tulla kassapidajale lähemale ainult maksmise hetkeks. Kasutage põrandal tähiseid või silte distantsi hoidmiseks.

Töötajate ohutus

- Jälgige töötajate tervist.
- Hoida töötajate ja klientide vahel minimaalselt 2 meetrit distantsi.
- Võimaldage töötajatel regulaarset kätepesu vee ja seebiga vähemalt 20 sekundit, vähemalt iga 2 h järel.
- Kui kätepesu ei ole võimalik, desinfitseerige võimalusel käsi minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määratud käed tuleb kindlasti pesta.
- Soovitage klientidega kokku puutuvatel töötajatel kanda võimalusel lisaks tekstiilkinnastele kummikindaid. Enne kinnaste kasutamist ja nende eemaldamisel desinfitseerige käsi. Kinnaste eemaldamine: ühe käe kindaga võtke teise käe kinda peopesa ja randmevahelisest kinda osast sõrmedega ja tõmmake kinnast käest nii, et kinnas läheks pahupidi (saastunud pool jääks sissepoole). NB! Ühekordseid kindaid ei pesta ega desinfitseerita ning need tuleb kassast lahkudes eemaldada ja panna pealt suletavasse kotti.
- Kõik võimalikud viirusega saastunud jäätmed (sh isikukaitsevahendid) hoiustada teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käideldes 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- Võimaluse ja vajaduse korral soovitage töötajal kanda kaitsemaski- ja prille/visiiri. Viimaseid aga eeldusel ollakse teadlikud nende korrektsest ja ohutust kasutamisest.
- Tööriided (sh tekstiilkindad, tööjalanõud) peske peale igat vahetust vähemalt 60 °C pesutemperatuuril või lisada tavapesuvahendile ka desinfitseerivat vahendit.
- Riideid ja teisi tööl kasutatavaid vahendeid ei tohi koju viia.
- Minimeerige riskirühmadesse kuuluvate töötajate (eelkõige vanemaealised ja krooniliste haiguste ja immuunpuudulikkusega inimesed) kokkupuudet klientidega.
- Võimalusel korraldage töö ühes vahetuses või vahetuste üleandmine nii, et erinevate vahetuste töötajad üksteisega kokku ei puutuks.
- Vältige kassatšekkide ja sularaha üleandmisel füüsilist kontakti.
- Võimalusel paigaldage kassa ette pleksiklaas. Vajab regulaarselt puhastamist.

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusse (palavik, köha, nõrkus jm sümptomid)

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes langetab otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe (TVL) osas. NB! Töötaja COVID-19 suhtes testimise vajaduse üle otsustab perearst.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil kokku puutunud, võivad jätkata töökäimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda neil koju ja võtta ühendust oma perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui töötaja haigusleht on arsti poolt lõpetatud, siis töötaja võib naasta tööle ja tööandjal ei ole õigust nõuda töötajalt täiendavat testi.

2. Tööajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab koheselt koju minema. Töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et ta on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab võtma ühendust oma perearstiga. Perearst hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- Töötaja teavitab tööandjat, kas COVID-19 kahtlus leidis kinnitust.
- Olles informeeritud töötaja COVID-19 diagnoosist, peab tööandja koheselt sulgeda kõrvalistele isikutele kaupluse, teenindus- või toitlustusettevõtte ruumid ja nendega seotud üldkasutatavad ruumid, kus COVID-19 viiruse positiivse diagnoosi saanud töötaja on viibinud;
- Viia nimetatud ruumides läbi kõikide pindade desinfitseerimine minimaalselt 70% etanoolipõhise desinfitseerimisvahendiga või 0,1–1% naatriumhüpokloriti lahusega. Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitused leiate siit: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/Juhendid/COVID-19/soovitused_tohusaks_puhastamiseks_ja_desinfitseerimiseks_taiendatud_08.04.2020.pdf
- Alternatiiviks saastunud pindade desinfitseerimisele võib neid ka utiliseerida, hoiustada neid teistest jäätmetest eraldatuna suletud kotis ning käidelda 72 tunni möödudes tavajäätmetena.
- Ruumid on lubatud avada kõrvalistele isikutele 48 tunni möödudes ruumide sulgemisest tingimusel, et ruumide nõuetekohasest desinfitseerimisest on möödunud vähemalt 6 tundi.
- Kui pole võimalik kindlaks teha pindu ja ruume, mis võivad olla SARS-CoV-2 viirusega saastunud, tuleb asutus sulgeda 72 tunniks.
- COVID-19 diagnoosi kinnitumisel tuleks töökohal selgitada välja inimesed, kes olid haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil lähikontaktis*. Lähikontaktid peavad jääma koju 14 päevaks ning jälgima hoolikalt oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad jätkata oma igapäevast töörutiini, kuid peaksid hoolikamalt jälgima oma tervist.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos ei leidnud kinnitust, võivad teised töötajad jätkata tööd, kuid kindlasti jälgima 14 päeva jooksul oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast kuumtöötlamata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

Lähikontakt on:

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt kätlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- koos viibimine COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel
- viibimine COVID-19 haigega ühes ruumis vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel.

Juhendeid ja soovitusi leiate:

[Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)

[Veterinaar- ja Toiduameti soovitused toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)

[Tööinspektsiooni soovitused tööandjale ja töötajale](#)

